

بررسی مدیریت ایمنی ساخت و سازه‌های خارج از محدود طرح هادی روستایی و عملکرد کمیسیون ماده ۹۹ ساخت و سازه‌ها مطالعه موردی: دشت ارژن فارس در سال ۱۳۹۹

رحیم امین زاده^{۱*}، مهدی شعیری^۲

چکیده

طرح تجدید حیات و هدایت روستا از لحاظ ابعاد اقتصادی، اجتماعی و فیزیکی یکی از مهمترین رسالت طرح هادی است که در چندسال اخیر مورد توجه قرار گرفته شده است. اما متأسفانه این رویکرد با یکسری چالش‌های روبرو بوده است. ما در این پژوهش به بررسی ایمنی ساخت و سازه‌های خارج از محدود طرح هادی روستایی و عملکرد کمیسیون ماده ۹۹ در این ساخت و سازه‌ها پرداختیم و به نتایج در خور توجه دست یافته ایم. نتایج بررسی انواع روانی و پایایی پرسشنامه و فرضیات به صورت شکل‌ها و جداولی به طور مختصر ارائه گردید. نتایج فرضیات نشان می‌دهد که در سطح اطمینان ۹۵٪ که تمامی فرضیات تحقیق بجز فرضیه اول، مورد تایید می‌باشند. به نظر می‌رسد که بکارگیری ایمنی ساخت بر عملکرد کمیسیون ماده ۹۹ اثر ندارد. به نظر می‌رسد که تخلفات ساخت و ساز و نظارت خارج از محدوده طرح هادی روستایی بر ایمنی ساختمان اثر دارد و به نظر می‌رسد که تخلفات ساخت و ساز و نظارت بر طرح‌های هادی روستایی اثر دارد. همچنین به نظر می‌رسد که مقاوم سازی ساختمان‌ها بر عملکرد کمیسیون ماده ۹۹ اثر دارد.

واژگان کلیدی: ایمنی ساخت و ساز، نظارت، طرح هادی، تخلفات، کمیسیون ماده ۹۹.

۱. مقدمه

ایمنی در محل کار یک پدیده پیچیده و موضوع نگرش ایمنی و عملکرد ایمنی در صنعت ساخت و ساز حتی پیچیده تر از آن است. در یک جامعه سرمایه محور، برای ذینفعان صنعت ساخت و ساز، به ویژه آنهایی که در انتهای پایینی زنجیره تامین قرار دارند، تمرکز انحصاری روی تکمیل پروژه ها به منظور دستیابی به استانداردهای کیفیتی مورد نیاز با حداقل زمان و هزینه امری عادی است. بنابراین، ایمنی در درجه دوم اهمیت قرار میگیرد. نداشتن انگیزه در تقویت فرهنگ ایمنی در هر دو سطح سازمانی و پروژه ای، به طور کلی باعث ضعف در سوابق ایمنی میشود و صنعت ساخت و ساز را یکی از خطرناک ترین صنایع در سطح جهان می سازد. مدیریت ایمنی باعث بهبود شاخصه های عملکرد ایمنی در کارگاه ها می باشد، بنابراین داشتن رویکردی برای مدیریت ایمنی و سیستم های مدیریت ایمنی باعث ارتقا ایمنی در کارگاه های ساختمانی خواهد شد. (تقی نژاد، ۱۳۹۶) هر گونه ساخت و ساز صرفاً در داخل محدوده طرح هادی مصوب طبق ضوابط و مقررات مندرج در بند ۱۰ مجاز بوده و ساخت و ساز در خارج از محدوده طرح هادی ممنوع می باشد. تمامی ساکنین روستا، کلیه دستگاههای اجرایی دولتی و غیر دولتی و همه دست اندرکاران عمران روستایی، قبل از شروع ساخت و ساز و هر گونه عملیات ساختمانی در داخل محدوده طرح هادی می بایست با هماهنگی دهیاری و در صورت فقدان دهیاری، اعضای شورای اسلامی طی تقاضای کتبی و ارائه مدارک مورد نیاز از مرجع ذیربط پروانه ساختمانی یا شناسنامه ساختمان را اخذ نمایند. در تمامی ساخت و سازها و کلیه عملیات ساختمانی در داخل محدوده مصوب طرح هادی رعایت مفاد پروانه ساختمانی صادره توسط کلیه سازندگان، ساکنین، تمامی دستگاههای اجرایی و دیگر دست اندرکاران عمران روستایی الزامی می باشد. (عصر اسلام، ۱۳۹۷)

۲. بیان مسئله

آسیب های ناشی از ساخت و سازهای غیرمجاز در دراز مدت مشخص می شود. تخریب زمین های کشاورزی بدون در نظر گرفتن سهم نسل آینده و ساخت و سازهای غیر مجاز بدون کسب پروانه ساخت، اصلی ترین مشکل در رابطه با ساخت سازهای خارج از طرح هادی می باشد. این پدیده در چند سال اخیر شدت گرفته است. وجود دهیاری های در روستاها اگر چه سوابق طولانی ندارد اما تا اندازه ای مساله ساخت ساز را تحت نظارت قرار داده اند. اما باز یکسری چالش های به همراه دارد. و مساله بعدی، مسئله ایمنی است که همواره بدلیل سابقه حوادث در صنعت ساخت و ساز از دیرباز به طور چشم گیری مورد توجه محققین بوده است و مطالعات بسیاری در زمینه های مختلف مرتبط با ایمنی صورت گرفته است. مسائلی از قبیل: معرفی استانداردهای ایمنی، بررسی استانداردها و قوانین ایمنی و تطبیق آنها با شرایط موجود در کشور، ارزیابی ایمنی به روش های مختلف با ارائه مدل ها و چارچوب هایی برای استفاده در پروژه های آینده و عوامل

محیطی ایمنی، بیشتر مورد توجه قرار گرفته اند. تنوع و گستردگی مطالعات در زمینه ایمنی با موضوعات مختلف باعث شده تا ارائه یک مرور ادبیات در این زمینه به ضرورتی تبدیل شود که دسترسی به اطلاعات شاخه های مختلف ایمنی در صنعت ساخت و ساز برای محققین در آینده تسهیل گردد. (زندیه و همکاران، ۱۳۹۵) ساخت و سازهای غیرمجاز و بدون برنامه در کمتر از یک دهه در محدوده روستاهای ییلاقی رواج زیادی پیدا کرده و هیچ چارچوب و برنامه‌های برای آن تدوین نشده است. در واقع مالکان غیربومی، خارج از ضوابط طرح هادی روستایی اقدام به ساختوساز نموده و باعث ایجاد بافت و کالبد ناهنجار می شوند. (بدراف نژاد و همکاران، ۱۳۹۶) امروزه ساکنان نواحی شهری برای فرار از انواع آلودگیهای زیست محیطی که آنها را تهدید میکند، می کوشند تا پارهای از وقت خود را در نواحی آرام و بکر و دست نخورده طبیعی سپری کنند (عنابستانی، ۱۳۸۹) یکی از بارزترین این نواحی، روستاهای ییلاقی هستند. این روستاها به دلیل برخوردار از آب و هوای مطبوع، چشم انداز بدیع، جنگلهای زیبا، داشتن موقعیت ممتاز گردشگری و استراحتگاهی، مورد توجه ساکنان خسته از زندگی ماشینی شهرها قرار گرفته و خانه های دوم خود را به منظور گذران اوقات فراغت احداث میکنند که در واقع پاسخی به نیازهای شهرنشینی هست. (داوود خانی، ۱۳۹۲). از آنجا که تغییر کاربری اراضی کشاورزی ناشی از گسترش خانه های دوم نمیتواند تنها پیامد این پدیده در نواحی روستایی از منظر کالبدی باشد، از این رو برخی از مهمترین این اثرات آورده می شود: ایجاد دوگانگی بافت در محیط، تغییر نوع مصالح و سبک معماری، توسعه فیزیکی روستاها، تسطیح دامنه های کوهها، کاهش اراضی متروک، احاطه ی سواحل آبی، اتصال روستاها، تغییر چشمانداز، خطر زیبایی سطحی، بهبود تأسیسات و تجهیزات، تغییرات واحدهای کارگاهی و شاغلان و تغییرات در تعداد واحدهای مسکونی و تجاری. (ویل و متیسون، ۲۰۰۶) ۳

. مهم ترین وظیفه طرح هادی، سامان دادن به وضعیت کاربری روستا و چگونگی استفاده از زمین برای کاربری های مختلف است. این طرح به وضعیت کاربری روستا نظم می بخشد، جهات توسعه روستا، نحوه استفاده از اراضی، کاربری ها و ضوابط ساخت و ساز در طرح هادی مشخص می شود و در نهایت، آنچه باعث اختلال در این برنامه شود، از نظر ما یک تخلف محسوب می شود و در همین راستاست که در جهت صیانت از مصوبات طرح هادی روستایی، بنیاد مسکن واحدی را در مجموعه استانی و شهرستانی خود تشکیل داده ایم که از نیمه دوم سال ۷۸، وظیفه پیگیری تخلفات ساختمانی و گزارش تخلفات به دستگاه های مسئول وجود دارد. حال سوال این است که: آیا بکارگیری ایمنی ساخت و سازهای خارج از محدود طرح هادی روستایی بر عملکرد کمیسیون ماده ۹۹ در این ساخت و سازها تاثیر دارد؟

³ Wall & Mathieson, 2006.

۳. اهداف تحقیق

-تبیین بکارگیری ایمنی ساخت و سازهای خارج از محدود طرح هادی روستایی و عملکرد کمیسیون ماده ۹۹ در این ساخت و سازها.

اهداف فرعی

-بررسی بکارگیری ایمنی ساخت و عملکرد کمیسیون ماده ۹۹.

-تحلیل علل عدم نظارت بر ساخت سازهای خارج از محدوده طرح هادی روستایی و ایمنی ساختمان.

- شناسایی تخلفات ساخت و ساز و نظارت بر طرح های هادی روستایی.

-ارائه تشریح مقاوم سازی ساختمان ها و عملکرد کمیسیون ماده ۹۹.

- کمیسیون ۹۹

لانگ در ارزیابی توسعه کالبدی در مناطق روستایی چین مهمترین مشکلات و موانع اجرای طرحهای توسعه کالبدی-فیزیکی را شامل ضعف در سیاستگذاری دولتی و نبود انگیزه‌های کافی برای توسعه عمرانی روستاها، تقلید از طرحهای شهری و از بین رفتن بافت سنتی روستاها، کمبود منابع مالی جهت اجرای طرحها و پروژههای توسعه کالبدی، عدم توجه کافی به توسعه مناطق روستایی و تأکید بیش از حد بر صنعتی‌سازی و شهرنشینی، سنتی بودن کشاورزی و شکاف درآمدی بین مناطق روستایی و شهری و پراکندگی مناطق روستایی و موقعیت جغرافیایی آنها دانسته اند(لانگ، ۲۰۱۲)^۴. به منظور جلوگیری از ساخت و سازهای غیرمجاز در خارج از حریم مصوب شهرها و نحوه رسیدگی به موارد تخلف، کمیسویی مرکب از نمایندگان وزارت کشور، قوه قضاییه و وزارت مسکن و شهرسازی در استانداری ها تشکیل خواهد شد. کمیسیون حسب مورد و با توجه به طرح جامع (چنانچه طرح جامع به تصویب نرسیده باشد با رعایت ماده ۴ آیین نامه ی احداث بنا در خارج از محدوده ی قانونی و حریم شهرها مصوب ۱۳۵۵) نسبت به صدور رأی قلع بنا یا جریمه معادل پنجاه درصد تا هفتاد درصد قیمت روز اعیانی تکمیل شده اقدام خواهد نمود. بر اساس بند ۳۳ ماده ی ۱۰ اساسنامه، تشکیلات و سازمان دهیاری ها مصوب ۱۳۸۰ هیأت وزیران، صدور پروانه برای ساختمان هایی که در محدوده ی قانونی روستا ساخته می شوند با رعایت مقررات مندرج در آیین نامه مربوط به استفاده از اراضی، احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده ی قانونی و حریم شهرها، موضوع تصویب نامه ی شماره ۴۹۴۰ مورخ ۵۵/۲/۲۲ و سایر مقررات از وظایف بخشداری است. در عین حال تشکیل پرونده و ارجاع به بخشداری برای صدور مجوز از وظایف دهیاری است. بندهای ۱ و ۲ ماده ی ۸ آیین نامه ی مورد اشاره نحوه ی برخورد با ساخت و سازهای غیر مجاز را - چه آنهایی که در مراحل شروع و اجرا هستند و چه آنهایی که عملیات ساختمانی آنها به پایان رسیده - مشخص ساخته است. در بند ۱ ماده ی ۸ با اعلام و درخواست سازمان

⁴ Long et al, 2012

های ذریبند دولتی یا فرمانداران و بخشداران، استانداران دستور توقف عملیات ساختمانی غیر مجاز را به ضابطان دادگستری صادر خواهد کرد.

اما در مورد برخورد با تخلفات ساختمانی که در آن عملیات ساختمانی بدون مجوز، منجر به احداث بنا شده و پایان یافته است در بند ۲ ماده ۸ به هیأت پنج نفره ای اشاره شده که تبصره ۲ ماده ۹۹ قانون شهرداری مصوب و الحاقی ۱۳۷۲/۱۲/۱ ترکیب هیأت مذکور را به ۳ نفر تغییر داده است. و ملاک عمل بخشداری و دهیاری در برخورد با تخلفات ساختمانی) موضوع بند ۲ ماده ۸ آیین نامه ی احداث بنا) در زمان حاضر هیئت موضوع تبصره ۲ ماده ۹۹ قانون شهرداری است. تبصره ی مذکور مقرر ساخته است؛ به منظور جلوگیری از ساخت و سازهای غیر مجاز در خارج از حریم مصوب شهرها و نحوه ی رسیدگی به موارد تخلف، کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزارت کشور، قوه قضاییه و وزارت مسکن و شهرسازی در استانداری ها تشکیل خواهد شد. کمیسیون حسب مورد و با توجه به طرح جامع (چنانچه طرح جامع به تصویب رسیده باشد با رعایت ماده ی ۴ آیین نامه احداث بنا در خارج از محدوده ی قانونی و حریم شهرها مصوب ۱۳۵۵) نسبت به صدور رأی قلع بنا یا جریمه معادل پنجاه تا هفتاد درصد قیمت روز اعیانی تکمیل شده، اقدام خواهد کرد. مراجع ذریبند موظف اند برای ساختمان هایی که طبق مقررات این قانون و نظر کمیسیون برای آنها جریمه تعیین و پرداخت گردیده است، در صورت درخواست صاحبان آنها برابر مقررات گواهی پایان کار صادر کنند. بدیهی است در این گونه موارد چون رأی کمیسیون مستند به قانون مصوب مجلس است. ضابطان دادگستری مکلف به همکاری و صدور دستورات قضایی لازم برای اجرای آرای کمیسیون هستند. وزن و اعتبار آرای این کمیسیون همچون اعتبار کمیسیون ماده ی ۱۰۰ قانون شهرداری است و همان الزام را دارد. دهیاری ها مکلف اند، در برخورد با ساخت و سازهای غیر مجاز از طریق بخشداری ذریبند موارد تخلف از اصول حاکم بر ساخت و ساز و عدم رعایت سرانه و کاربری های مشخص شده، مطابق طرح هادی روستایی را فوراً به اطلاع کمیسیون مستقر در استانداری برسانند. (مجله دهیاری، ۱۳۹۸) در روستاهای خارج از حریم شهرها که دارای طرح هادی یا ضوابط توسعه کالبدی، شورای اسلامی روستا و دهیاری هستند، مستند به قسمت اخیر ماده ۳ قانون تعاریف محدوده و حریم شهر و روستا و نحوه تعیین آنها طبق سازوکار مقرر در بند ۱۱ الحاقی ماده ۶۹ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای، مرجع صدور پروانه ساختمانی و نظارت بر ساخت و ساز، دهیاری مربوطه بوده و تخلفات ساختمانی در کمیسیون ماده ۹۹ قانون شهرداری با ترکیب مقرر رسیدگی می شود. با تحولاتی که اخیراً در حوزه ساختمان سازی ایجاد شده و همینطور معاملات مربوط به مسکن، بخش عمده ای از اقتصاد کشور را به خود اختصاص داده است، روستاها به خصوص روستاهای نزدیک به شهرهای بزرگ، هم تحت تاثیر این تحولات قرار گرفته اند و ساخت و ساز در روستاها افزایش یافته است. این ساخت و سازهای روستایی بایستی با قوانین خاص خود ساخته. (سرابی، ۱۳۹۷)

افرادی که به هر دلیلی پرونده آنها در کمیسیون ماده ۹۹ مطرح می‌باشد حتی الامقدور می‌بایستی کلیه مستندات و دفائیات خود را در جلسه کمیسیون ارائه نمایند. آراء صادره در کمیسیون ماده ۹۹ بر خلاف کمیسیون ماده ۱۰۰ شهرداریها قابل اعتراض و رسیدگی مجدد نمی‌باشد و تنها مرجع رسیدگی به اعتراض در صورت وجود مدارک مستند و قابل استناد دیوان عدالت اداری می‌باشد. (اسلامی تبار، ۱۳۹۶)

۲-۷- تخلفات ساخت و ساز

بعضی نهادها و سازمانها نیز خود را ملزم به رعایت ضوابط و قوانین توسعه شهری ندیدند و از آن عدول کردند. این رویداد زمینهای برای بروز تخلفات ساختمانی را در شهرهای کشور فراهم آورد مدیریت شهری از این طریق سبب انحراف ساختاری الگوی تخصیص منابع اقتصاد شهرها نهادینه شدن این پدیده در ساختار شهری ایران شده است. بی توجهی به آنها ممکن است زیانهای جبران ناپذیری بر پیکره شهر وارد کند. از مهم ترین آنها می‌توان به ساخت و سازهای غیر مجاز، بدون پروانه، مخالف مفاد پروانه و مغایر با اصول شهرسازی و فنی، بهداشتی و... نام برد که عمده این تخلفات ساختمانی ناشی از جلوگیری نکردن به موقع مأموران شهرداری، طولانی شدن روند صدور پروانه ساخت از مرحله تقاضا تا تأیید نهایی، مشکل مسکن و گرانی مصالح، عدم تدوین مقررات منطبق با نیازهای روز و نقص قوانین شهری می‌باشد. از سوی دیگر شهرداریها برای جبران هزینه های خود متکی به منابع به طور عمده ناشی از جریمه های تخلفات ساختمانی است که به عنوان اصلیت ترین منبع درآمدی شهرداری محسوب میشود (بهمنی منفرد و همکاران، ۱۳۹۱) شهرداریها وظیفه نظارت بر ساخت و سازهای داخل محدوده و حریم شهر را دارند و به همین دلیل نظارت بر این گونه تخلفات بر عهده شهرداری هاست (زنگی آبادی و همکاران، ۱۳۸۸) ضوابط و قوانین ساختمانی برای حفاظت از سلامت عمومی، ایمنی، رفاه عمومی و پایداری زیست محیطی در برای شهرها وضع میشوند. این قوانین ابزاری است که دولت از طریق آن استفاده از منابع زمین، ساختمان ها و تسهیلات زیربنایی برای تضمین سازماندهی فضایی و حفاظت زیست محیطی کنترل می‌کند. (کومر، ۲۰۱۸)^۵ نقش رعایت ضوابط و مقررات ساختمانی در شهرها و تعیین ضمانت های اجرایی برای آنها به تدریج و همزمان با گسترش شهرها، پیچیده تر شدن کنترل توسعه شهری و پدیدار شدن مسائل و مشکلات خلاف-های ساختمانی افزایش یافته است. (جایید و خان، ۲۰۱۵)^۶

۴. پیشینه تحقیق

-هدیر و همکاران (۲۰۱۱)^۱ نیز در بررسی فاکتورهای موثر در عدم موفقیت اجرای برنامه های ایمنی در کارگاه های ساختمانی عربستان پرداخته اند. آنها چون آموزش، نظارت، داشتن اهداف روشن، نگرش شخصی و غیر

^۵ Kumar, A., Pushplata. 2018

^۶ Jawaid & khan, 2015

را شناسایی کرده و با استفاده از نظر کارشناسان و استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP) به بررسی تاثیر این فاکتور ها بر موفقیت عملکرد ایمنی پرداختند.

-بلنک و کاپور(۲۰۰۸)^۲ در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که، روندهای سخت گیرانه و زمان بر اخذ مجوز ساختمانی و سند مالکیت را از جمله علل روی آوردن و ترجیح مالکین به احداث بنای غیر رسمی یا غیر قانونی می دانند.

-تام و همکاران(۲۰۰۴)^۲ با معرفی ۲۵ فاکتور ایمنی، به کمک پرسشنامه به بررسی تاثیر این عوامل بر عملکرد ایمنی در کارگاه های ساختمانی در کشور چین پرداخته اند. آن ها با این تحقیقات خود نشان دادند که عوامل اصلی تاثیر گذار بر عملکرد ضعف ایمنی در کشور چین آگاه سازی ضعف از ایمنی در سطوح بالای مدیریتی، کمبود آموزش، عدم آگاهی کافی از ایمنی توسط مدیر پروژه، بی میلی به استفاده از منابع ایمن و بی پروایی نسبت به انجام عملیات پر خطر می باشد. نهایتاً آنها تاثیر گذارترین عامل بر ایمنی را عدم آگاهی مدیران و رهبران شرکت از اهمیت ایمنی معروفند.

-ابراهیمی و همکاران(۱۳۹۳) با عنوان بررسی وضعیت خدمات زیربنایی و روبنایی طرح هادی روستایی نشان میدهد در بین آثار اجرای طرح هادی از دیدگاه روستاییان، وضعیت هدایت آبهای سطحی، وضعیت جمع آوری زباله، میزان ضابطه مندی ساخت و ساز مسکن، سامان دهیم عابری، بهبود وضعیت خدمات زیربنایی، بهبود وضعیت خدمات روبنایی، بهبود دردسترسی به نهادهای کشاورزی و بازار فروش برای محصولات کشاورزی، زیبایی روستا، پیاده رو سازی معابر، توسعه فضای سبز روستا، وضعیت دفع فاضلاب خانگی و وضعیت کیفیت معابر فرعی به ترتیب اولویت رتبه بندی شده اند.

عظیمی و همکاران(۱۳۹۱) در بررسی اثرات کالبدی اجرای طرح هادی روستایی از دیدگاه روستائیان در شهرستان میاندوآب به این نتیجه دست یافتند، اجرای طرح هادی روستایی از حیث ارتقا خدمات عمومی در روستاهای مورد مطالعه مؤثر بوده است. اجرای طرح هادی روستایی سبب افزایش امیدواری و علاقه مندی روستائیان به ادامه زندگی در روستاها شده است و در نتیجه در کاهش تدریجی مهاجرت های روستا به شهر تأثیر داشته است

-سرخیلی، رفیعیان و بمانیان (۱۳۹۱) در طی تحقیقی، پایین بودن سطح آگاهی از مقررات ساختمان ساخت و ساز، انگیزه های اقتصادی کسب درآمد یا پاسخگویی به نیازهای شخصی و خانوادگی برای سکونت و اشتغال، و ورد افراد غیر متخصص به عرصه ساخت و ساز را انگیزه اقدام به تخلف ساختمانی مازاد به تراکم بیان می کنند.

۵. روش شناسی پژوهش

پژوهشی است که با استفاده از نتایج تحقیقات بنیادی به منظور بهبود بخشیدن و به کمال رساندن رفتارها، روش ها، ابزارها، وسایل، تولیدات، ساختارها و الگوهای مورد استفاده جوامع انسانی انجام می شود. هدف تحقیق کاربردی توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص است. در اینجا نیز سطح گفتمان انتزاعی و کلی، اما در یک زمینه خاص است. این پژوهش از نظر هدف پژوهشی کاربردی و توصیفی می باشد معیار انتخاب نمونه ما با توجه به پتانسیل شهر ارژن در رابطه با این موضوع بسیار حائظه اهمیت است. با توجه به کارهای غیر قانونی که هنگام ساخت و ساز صورت می گیرد که باید برای جلوگیری از این تخلف برنامه سازماندهی شده ای اتخاذ نمود. مسیر اجرای این روش تقریباً در جاهای که در حال حاضر ساخت و ساز در آن در دستور کار است. پرسشنامه از نوع پرسشنامه محقق ساخته می باشد. روش گردآوری داده ها بصورت میدانی بوده است. که پژوهشگر در منطقه مورد تحقیق حاضر گردیده و پرسشنامه را توزیع و بعد از پر کردن جمع آوری نموده است. بعد از گردآوری داده ها با استفاده از نرم افزار PLS به تجزیه و تحلیل آماری آن پرداخته است.

ارزیابی مدل ساختاری

پس از برازش مدل ساختاری، برازش مدل کلی از طریق شاخص GOF^V ارزیابی می شود. این معیار مربوط به بخش کلی معادلات ساختاری است، بدین معنی که توسط این معیار، محقق می تواند پس از بررسی برازش بخش اندازه گیری و بخش ساختاری مدل پژوهش، برازش بخش کلی را نیز کنترل کند. این معیار طبق فرمول زیر محاسبه می شود:

$$GOF = \sqrt[2]{\text{Communality} \times R^2}$$

شاخص های برازش مدل ساختاری و مدل کلی پژوهش

COMMUNALITY	R^2	ابعاد تحقیق
۰,۵۲۶	۰,۵۵۷	بکار گیری ایمنی ساخت و ساز
۰,۵۳۰	---	تخلفات ساخت و ساز و نظارت
۰,۵۷۴	۰,۰۳۳	طرح هادی روستایی

7. Goodness-of-fit

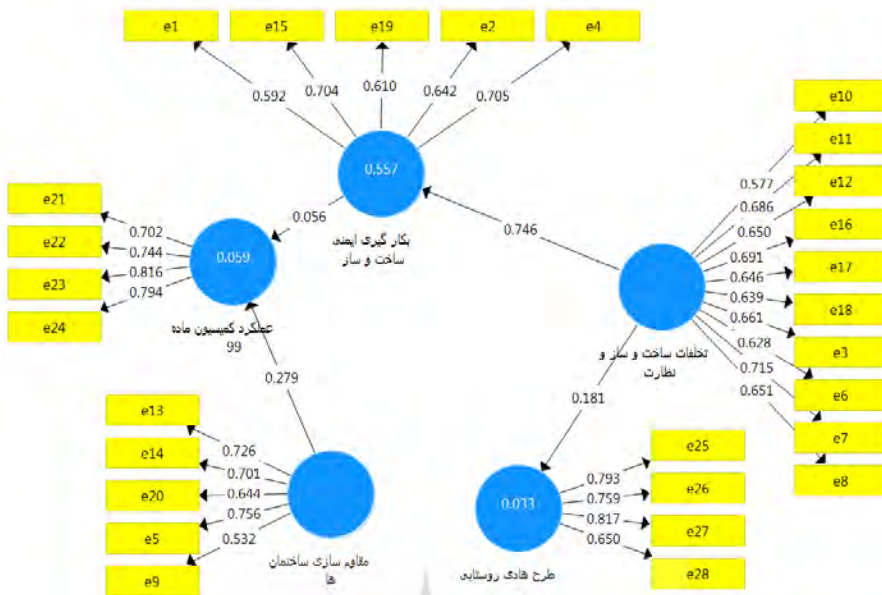
۰,۵۸۶	۰,۰۵۹	عملکرد کمیسیون ماده ۹۹
۰,۵۵۷	----	مقاوم سازی ساختمان ها
۰,۵۵۴	۰,۲۱۶	میانگین معیارها
$0.346 = GOF = \sqrt[2]{\text{Communality} \times R^2} = \sqrt[2]{0.119}$		

به طور کلی Communality نشان دهنده میانگین مقادیر اشتراکی هر سازه می باشد. سه مقدار ۰,۰۱، ۰,۲۵ و ۰,۳۶ به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای معیار GOF معرفی شده است (صدر، انصاری، ۱۳۹۴، ص ۱۰۶). همانطور که جدول فوق نشان می دهد مقدار GOF برای مدل پژوهش، برابر با ۰,۳۴۶ می باشد که نشان دهنده برازش قوی مدل پژوهش است.

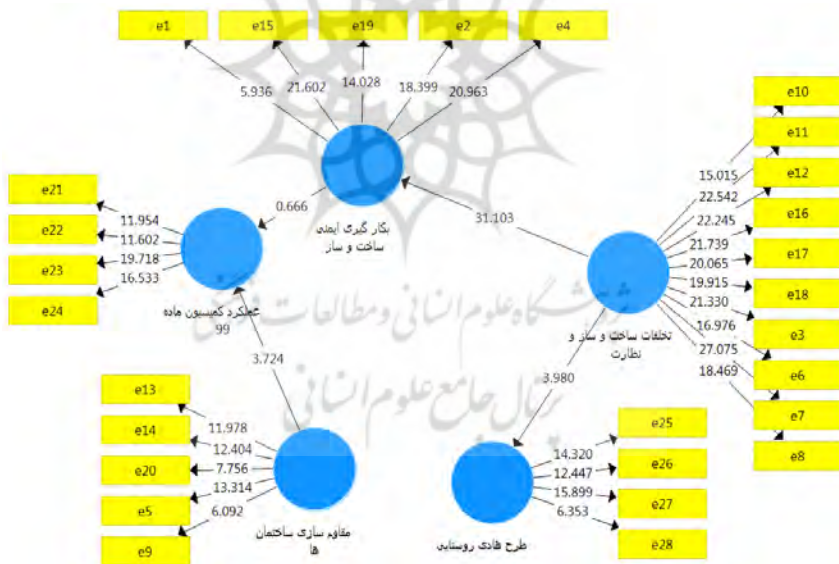
ارزیابی ضرایب مسیر بین متغیرهای پنهان مدل

گام بعدی در ارزیابی مدل ساختاری، ارزیابی ضرایب مسیر بین متغیرهای نهفته مدل در سطح معناداری حداقل ۵ درصد می باشد. این امر از طریق بررسی دو بخش ضرایب t و ضرایب مسیر (β) صورت می گیرد. اگر مقدار آماره t بیشتر از ۱,۹۶ باشد یعنی اثر مثبت و معناداری وجود دارد. اگر بین ۱,۹۶ تا -۱,۹۶ باشد اثر معناداری وجود ندارد و اگر کوچکتر از -۱,۹۶ باشد یعنی اثر منفی معناداری دارد.

ضریب مسیر نیز نشان دهنده اثر مستقیم یک سازه بر روی سازه دیگر است. در صورتی که ضرایب مسیر بین متغیرها بیشتر از ۰,۶ باشد بدین معنی است که تاثیر پیش بینی کننده متغیر پنهان نسبت به متغیر وابسته قوی می باشد، اگر این مقدار بین ۰,۳ تا ۰,۶ باشد، میزان تاثیر متوسط و در صورتی کمتر از ۰,۳ باشد ضعیف ارزیابی می شود. در زیر نمودار ضرایب مسیر و مقادیر t مدل نهایی و جدول نتایج آزمون فرضیات تحقیق آورده شده است.

نمودار ۴- ۱. ضرایب مسیر مدل نهایی فرضیات تحقیق

مقادیر t مدل نهایی فرضیات تحقیق

یافته های آزمون فرضیات تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ درصد

یافته های آزمون فرضیات تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ درصد

نتیجه	B	T	فرضیات	فرضیه
رد فرضیه	-۰,۰۵۶	۰,۶۶۶	به نظر می رسد که بکارگیری ایمنی ساخت بر عملکرد کمیسیون ماده ۹۹ اثر دارد.	۱
تایید فرضیه	۰,۷۴۶	۳۱,۱۰۳	به نظر می رسد که تخلفات ساخت و ساز و نظارت خارج از محدوده طرح هادی روستایی بر ایمنی ساختمان اثر دارد.	۲
تایید فرضیه	۰,۱۸۱	۳,۹۸۰	به نظر می رسد که تخلفات ساخت و ساز و نظارت بر طرح های هادی روستایی اثر دارد.	۳
تایید فرضیه	۰,۲۷۹	۳,۷۲۴	به نظر می رسد که مقاوم سازی ساختمان ها بر عملکرد کمیسیون ماده ۹۹ اثر دارد.	۴

با توجه به ضرایب معناداری و t استخراج شده، نتیجه آزمون فرضیات در جدول فوق آورده شده است. در سطح اطمینان ۹۵٪ نتایج تحقیق نشان می دهد که تمامی فرضیات تحقیق بجز فرضیه شماره ۱، تایید می باشند که در زیر به تشریح بیان شده است:

یافته فرضیه ۱: این فرضیه بیان می کند که به نظر می رسد که بکارگیری ایمنی ساخت بر عملکرد کمیسیون ماده ۹۹ اثر دارد. نتایج نشان می دهد که بکارگیری ایمنی ساخت و ساز، قابلیت پیش بینی عملکرد کمیسیون ماده ۹۹ را دارا نمی باشد. با توجه به اینکه مقدار t از حداقل مقدار معناداری یعنی ۱,۹۶ کمتر است این رابطه معنادار نمی باشد.

یافته فرضیه ۲: این فرضیه بیان می کند که به نظر می رسد که تخلفات ساخت و ساز و نظارت خارج از محدوده طرح هادی روستایی بر ایمنی ساختمان اثر دارد. نتایج نشان می دهد که تخلفات ساخت و ساز و نظارت خارج از محدوده طرح هادی روستایی، قابلیت پیش بینی ایمنی ساختمان را دارا می باشد. با توجه به اینکه مقدار t از حداقل مقدار معناداری یعنی ۱,۹۶ بیشتر است این رابطه معنادار می باشد. مثبت بودن ضریب مسیر نشان دهنده مستقیم بودن تاثیر می باشد.

یافته فرضیه ۳: این فرضیه بیان می کند که به نظر می رسد که تخلفات ساخت و ساز و نظارت بر طرح های هادی روستایی اثر دارد. نتایج نشان می دهد که تخلفات ساخت و ساز و نظارت، قابلیت پیش بینی

طرح های هادی روستایی را دارا می باشد. با توجه به اینکه مقدار t از حداقل مقدار معناداری یعنی ۱,۹۶ بیشتر است این رابطه معنادار می باشد. مثبت بودن ضریب مسیر نشان دهنده مستقیم بودن تاثیر می باشد.

یافته فرضیه ۴: این فرضیه بیان می کند که به نظر می رسد که مقاوم سازی ساختمان ها بر عملکرد کمیسیون ماده ۹۹ اثر دارد. نتایج نشان می دهد که تخلفات که مقاوم سازی ساختمان ها، قابلیت پیش بینی عملکرد کمیسیون ماده ۹۹ را دارا می باشد. با توجه به اینکه مقدار t از حداقل مقدار معناداری یعنی ۱,۹۶ بیشتر است این رابطه معنادار می باشد. مثبت بودن ضریب مسیر نشان دهنده مستقیم بودن تاثیر می باشد.

۶. نتیجه گیری

طرح هادی روستا از جمله طرح های عمران روستایی است که می تواند نقش بنیادی و زیر بنایی در توسعه همه جانبه مناطق روستایی داشته باشد. این طرح با استفاده از پتانسیل ها و قابلیت های خود میتواند زمینه ساز بهبود تسهیلات عمومی و رفاهی از قبیل نوسازی مسکن روستایی، معابر جدید الاحداث، حریم مسکونی و بهبود کیفیت زندگی روستاییان و افزایش مشارکت آنان شود. از جمله اقدامات مهمی که می تواند به تقویت و پایداری آثار اینگونه طرح ها کمک نماید، بررسی اثرات اجرا و ارزشیابی آنهاست. لذا با توجه به روند تهیه و اجرای این طرحها در سطح استان گیلان، ارزیابی اثرات آن ها، موضوع مهمی است که می تواند منجر به آگاهی از دیدگاه ها و عقاید کارشناسان، شناسایی نقاط قوت و ضعف طرح ها و برنامه های توسعه ای روستایی فراهم نماید. ساخت ساز خارج از طرح هادی در واقع منجر به یک بی نظمی و گم شدن رسالت طرح هادی روستایی می شود. کمیسیون ۹۹ قانون ساخت و ساز با در نظر گرفتن استراتژی مناسب می تواند فرآیند این تخلفات را مدیریت کند. نظارت دقیق و نظامند کارشناسان بهترین راه جلوگیری از این قانون شکنی می باشد. دهیاری ها نقش کلیدی این مسئولیت را بازی می کنند، که با در نظر گرفتن خط و مشی های تدوین شده از سوی سازمانهای نظارتی می توانند این نقش را بخوبی اجرا نمایند. در غیر اینصورت همچنان این ساخت و سازهای خارج از طرح ادامه دار خواهد بود.

سوال، عملکرد برند (۱۰ سوال) می باشد. مقیاس مورد استفاده طیف پنج درجه ای لیکرت است. این مقیاس به طور خاص از مبنای کاملاً مخالف، مخالف، بی نظر، موافق و کاملاً موافق استفاده می کند. بر این اساس از اعضای نمونه آماری درخواست گردید تا بر اساس مقیاس پنج نقطه ای لیکرت، به سؤالات پرسشنامه پاسخ دهند.

- ابراهیمی، محمدصادق و همکاران (۱۳۹۳). بررسی وضعیت خدمات زیربنایی و رونمایی طرح هادی روستایی، مجله چشم انداز جغرافیایی در مطالعات انسانی، شماره ۲۶، رشت، صص ۱۹۹-۱۰۵.
- اکبری، پیمان و بهارستان، امیدو شامی برزکی، علی. (۱۳۹۲). تحلیل تأثیر هوش هیجانی و رفتار شهروندی سازمانی بر تعارضات سازمانی مطالعه موردی، نشریه فرایند مدیریت و توسعه، دوره ۲۶، شماره ۴، پیاپی ۸۶.
- اسکندریان، وحید. (۱۳۹۱). عوامل موثر بر ایمنی در گازگاه های ساختمانی ایران، وب سایت علمی و اطلاع رسانی عمران ایران.
- بدراق نژاد، ایوب، موسی زاده، حسین، کریمی، آرام. (۱۳۹۶). اثر ساخت و ساز غیر مجاز بر قیمت زمین و مسکن روستاهای بیلاقی شهرستان گرگان، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال ششم، شماره ۴.
- بهمنی منفرد، هادی و کلانتری. (۱۳۹۱). بررسی تأثیرات کمیسیون ماده صد شهرداری در کنترل تخلفات ساختمانی، چهارمین کنفرانس برنامه ریزی و مدیریت شهری، مشهد.
- تقی نژاد، امیر لطفی، امید برنجیان. (۱۳۹۶). ارزیابی تاثیر مدیریت ایمنی در بهبود عملکرد ایمنی کارگاههای ساختمانی و ارائه راهکارهای مناسب، موسسه آموزش عالی طبری، دانشکده عمران، دانشجوی عمران.
- دهنوی، مهسا. (۱۳۹۸). آشنایی با تجهیزات ساخت و ساز.
- سرابی، فاطمه. (۱۳۹۷). تحولات ساخت و ساز روستایی، مجله عمران باغ نظر، شماره ۱۴، صص: ۱۸-۱۳.
- شهرآرای طبرستان، مهندسین مشاور. (۱۳۹۸). طرح هادی روستای مرتضی گرد "بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان تهران، ۱۰۰-۱.
- خیاطان، مهدی و مبارکی، محمد حسن. (۱۳۹۳). عوامل موثر بر رفتار کارآفرینانه ی مدیران مراکز تحقیقاتی دانشگاه های علوم پزشکی تهران، نشریه پیابورد سلامت، دوره ۸، شماره ۳، صص ۱۹۸-۲۰۹.
- حافظ نیا، محمد رضا. (۱۳۹۸). مقدمه ای بر روش تحقیق، انتشارات، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت).
- حسنائی، احسان. (۱۳۹۸). تعاریف ایمنی به صورت بنیادی.
- حسنی خواه، بهنوش. (۱۳۹۸). کمیسیون ماده ۹۹، موسسه حقوقی، دی ماه.
- زنگی آبادی، علی؛ رخشانی نسب، حمید رضا. (۱۳۸۶). تحلیل فضایی عوامل کمی و کیفی موثر بر ساخت و سازهای شهری در ایران، نشریه انجمن جغرافیایی ایران، ش ۱۴ و ۱۵، صص: ۴۷-۶۵.
- راهب، غزال. (۱۳۸۶). درنگی در مفهوم روستا، مجله محیط شناسی، صص ۴۱.
- زندیه، کیوان. طاهر خانی، روح اله. ضیایی موید، رضا. (۱۳۹۵). تاریخچه ایمنی در ساخت ساز در ایران، فصلنامه علمی تخصصی مهندسی و مدیریت ساخت، سال اول، شماره ۱.
- گریفین م. (۱۳۸۶). رفتار سازمانی. مهدی الوانی و غلامرضا معمارزاده، تهران: انتشارات مروارید، چاپ دوازدهم.
- صدر، سید محمد جواد و انصاری، رضا. (۱۳۹۴). تاثیر نوآوری باز و ناپایداری های فناورانه بر عملکرد نوآوری در راستای کسب مزیت رقابتی در شرکت های دانش بنیان، نشریه بهبود مدیریت، سال نهم، شماره ۱، صص ۹۵-۱۱۴.
- عبدالهی، مجید. (۱۳۹۴). مدیریت روستایی و ایمنی روستاهای کشور، سال دوازدهم، مهر و آبان، شماره ۵۳.
- علیزاده محسن. (۱۳۹۲). ایمنی کاربردی و شاخصهای عملکرد در صنعت " فن آوران، چاپ چهارم.
- علیزاده، عباس. (۱۳۹۹). بکارگیری مدیریت ایمنی در ساخت سازی روستایی با تحلیل علل عدم نظارت بر ساخت سازهای خارج از محدوده طرح روستایی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی یاسوج.
- عصر اسلام. (۱۳۹۷). ضوابط و مقررات ساخت و ساز در حریم روستایی و روستاها، تاریخ انتشار، سوم خرداد.
- عظیمی، نورالدین؛ مولائی هنجین، نصراله و اردشیر عاشقی. (۱۳۹۱). بررسی اثرات کالبدی اجرای طرحهای هادی روستایی مطالعه موردی شهرستان میانودآب «مجله چشم انداز جغرافیایی (مطالعات انسانی)»، سال هفتم، شماره ۱۹، رشت، صص ۳۷-

-مجله دهیاری ها و کتاب استعلامات حقوقی انتشارات سازمان شهرداری ها و دهیاری ها.(۱۳۹۸).
-میری، علی، حسینی، محمد.(۱۳۹۸). مدیریت ساخت و ساز و تخلفات محسوس، همایش مهندسی عمران، ارومیه
-مولایی هاشجین، نصراله. قدیری معصوم، مجتبی. عزیزی دمیرچلو، عبدالله.(۱۳۹۶) تحلیل اثرات کالبدی طرح های روستای از
دیدگاه روستائیان شمال استان اردبیل. فصلنامه برنامه ریزی منطقه ای، سال ۶ شماره پیاپی ۲۱، بهار. ۹۲-۷۵

-Kahraman, S., Saati, A. & Misir, S.(2006). Effects of adding illegal storeys to structural -
systems. (Sâdhanâ, 31)515-526

-Kondo, M.C., Rivera, R., & Rullman Jr, S. (2017), Protecting the idyll but not the -
environment: Second homes, amenity migration and rural exclusion in Washington
State, Landscape and Urban Planning, 106, 174-182.

-Kumar, A., Pushplata (2018) Problems and prospects of building regulations in Shimla,
India – A step towards achieving sustainable developmen, International Journal of
Sustainable Built Environment 6, 207–215. 27

-Jawaid, M. F., & Khan, S. A. (2015). Evaluating the need for smart cities in
India. International Journal of Advance Research in Science and Engineering,
4(Special Issue(01)), 991–996.

Analysis of rural transformation development in China since (2018).-Long, H., Jackson, k
the turn of the new millennium. Journal of Applied Geography, No. 31, Vol. 9, pp. 1094-
1105.

-Long, H., Zou, J., Pykett, J. and Li, Y. (2012): Analysis of rural transformation
development in China since the turn of the new millennium. Journal of Applied Geography,
No. 31, Vol. 9, pp. 1094- 1105

Sarkheyli, E. & Rafieian, M. (2013). Assessing Tehran's Urban Structure Effects on Non-
Compliance with FAR Regulation Armanshahr Architecture & Urban Development, 5(10):
223-238

-Wall, G., & Mathieson, A. (2006), Tourism: Change, Impacts and Opportunities. Harlow:
Pearson

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی